

1. ALAPADATOK, TÁJ- ÉS TELEPÜLÉSSZERKEZET

Görcsöndoboka Baranya megye keleti részén található. Távolsága a megyeszékhely Pécsről jelentős. A legközelebbi városok Pécsvárad és Mohács. Ezek közül egyértelműen a kb. 20 km-re fekvő Mohács játszik jelentősebb szerepet a település életében.

Görcsöndoboka az 5606 sz. Pécsvárad-Mohács összekötő útról leágazó 56124 sz. bekötőúton megközelíthető zsáktelepülés.

A község belterülete 83 ha, külterülete 868 ha. Népsége 445 fő, évente 8-10 fővel csökken.

A szomszédos települések Himesháza, Szűr, Szebény, Palotabozsok, Somberek, Mohács és Székelyszabar.

Görcsöndoboka a Sombereki körjegyzőséghez tartozó település.

Az általános iskolai ellátás a szomszédos Sombereken megoldott, helyben óvoda, orvosi rendelő, könyvtár, faluház, vegyesbolt működik.

Görcsöndoboka a Dél-baranyai Domság kistáj területén fekszik. A tájszerkezet a kistáj általános jegyeit hordozza. A környék felszínét északnyugat-délkeleti irányban húzódó völgyek szabdalják, a völgyekben patakmedrek alakultak ki. A település területét ezek közül a Csele-patak, és az ebbe nyugat felől torkolló Himesházi-árok metszik. A patakok vízhozamára halastavakat telepítettek.

A völgyek közötti hátakon egyöntetű, nagytáblás szántóföldi művelés folyik. Nagyobb erdősült területek a településen nem alakultak ki, csak a vízfolyás-völgyek mentén található néhány keskenyebb erdősáv, valamint a meredek domboldalakat borítják kisebb erdőfoltok. A rét- legelőgazdálkodás sem jellemző a területen, a vízfolyás-völgyeket kísérik helyenként keskeny gyepsávok és mocsarak.

A lakóterülettől északra részben erdősávval takart major terül el állattartó funkcióval. Szintén északra a lakóterülettől a bekötőút mellett baromfi vágóhíd üzemel. Tájba illesztése megoldatlan.

A település Himesháza felőli határában a valamikori szerb lakosságra utalva felhagyott szerb temető található.

Görcsöndoboka a Csele-patak és a falu területén beletorkolló Himesházi-árok völgyébe települt. A mai település két korábbi falu, az északi Cselegörcsöny és a déli Cseledoboka összevonásával jött létre 1944-ben. Német nemzetiségi település, katolikus délszláv lakossága a 19.század közepén, utolsó szerb lakói az I. világháborút követően költöztek el. Mindkét település önálló templommal rendelkezett. Görcsöny a virágzóbb falurész, Dobokán sok a lakatlan ház. A településszerkezet a német telepes faluszerkezetet követi, geometrikus telekstruktúrájú, keskeny, hosszan elnyúló szalagtelkekkel, fésűs beépítéssel. A nagyméretű lakóépületek Görcsönyben az északi, Dobokán a keleti oldalhatárra épültek az udvar felé komoly, általában téglá gazdasági épületekkel. A gazdasági udvart nem egy esetben az oldalhatárra merőlegesen beforduló gazdasági épület, vagy présház zárja. A falukép ápoltsága rendezett. A település sportpályája a bekötőút bevezető szakasza mentén található. Tájba illesztésén javítani kell. A falu temetője a két településrész közötti domboldalon fekszik, gondozott képet mutat. A központban közparkot alakítottak ki Milleniumi emlékművel, a dobokai falurészben kis játszóteret. A görcsönyi templom fölötti domboldalon műemlék kálvária emeli a falukép amúgy is megkapó látványát. Görcsöndoboka közintézményei a görcsönyi településrészben, a Csele utca mentén elszórtan helyezkednek el.

A településszerkezet fejlesztése

A **külterület** történetileg kialakult tájszerkezete távlatban is megőrzendő. Szerkezeti változást az országos közúthálózat fejlesztése, valamint a vízfolyások mentén a valamikor jellemző rétgazdálkodás visszaállítása jelent.

Úthálózat fejlesztése

- A történetileg hagyományos szomszédsági kapcsolatok javítása érdekében összekötő út kiépítése Himesháza felé (jelenleg a 2 km-re lévő Himesháza közúton 30 km-es kerülővel érhető el).

Parti sávok művelési ág váltása

- A Himesházi-árok és a Csele-patak mentén a hagyományos „rét” művelési ág visszaállítása

Hulladékgyűjtési terület

- A helyi Csele Delta Mezőgazdasági Kft. beruházásában a himesházai határban trágyatároló kialakítása

A **belterület**en szerkezeti fejlesztés csak a parti sávok művelési ág váltása érdekében tervezett.

Parti sávok művelési ág váltása

- A Himesházi-árok és a Csele-patak mentén a hagyományos „rét” művelési ág visszaállítása

2. TERÜLETFELHASZNÁLÁS

A település területének beépítésre szánt, illetve nem szánt területeit a „T-1” jelű településszerkezeti tervlap határolja le.

2.1 A BEÉPÍTÉSRE SZÁNT TERÜLETEK

2.1.1 LAKÓTERÜLET

A település jelenlegi lakóterületei az OTÉK szerinti „**falusias lakóterület**” területfelhasználási kategóriába sorolhatók.

A megengedett legnagyobb szintterület-sűrűség 0,5.

Tervezett fejlesztés

Területi fejlesztés nem tervezett, sok a lakatlan ház, a foghíjak beépíthetők.

Dobokán az Önkormányzat folyamatosan megvásárolja a lakatlan épületeket, az utca felőli területrészt távlati lakófunkció céljára fenntartja, a telekvégeket pedig az erózió elleni védekezésül erdősíti.

2.1.2 GAZDASÁGI TERÜLET

A település meglévő gazdasági területei az OTÉK szerinti „**ipari terület**” területfelhasználási kategóriába sorolhatók.

JELENTŐS MÉRTÉKŰ ZAVARÓ HATÁSÚ TERÜLET

- A major állattartó telepe
- A bekötőút melletti baromfi vágóhíd

A megengedett legnagyobb szintterület-sűrűség 0,6.

Tervezett fejlesztés

Területi fejlesztés nem tervezett. A major és a vágóhíd tájba illesztését meg kell oldani.

2.1.3 KÜLÖNLEGES TERÜLET

A település különleges területeit a „T-1” településszerkezeti tervlap tünteti fel. A területek részben kialakultak, a terv távlatában megtartandók, esetenként bővítendők.

Temető

A katolikus és református temető megtartandó, a terv távlatában bővítést nem igényel. A szerb temető területét kegyeleti helyhez méltó állapotban kell fenntartani.

A megengedett legnagyobb szintterület-sűrűség 0,2.

Sportolási célú terület

Megtartandó, szükség esetén dél felé bővíthető. A sportpálya térfatároló fásítását mielőbb meg kell oldani.

A megengedett legnagyobb szintterület-sűrűség 0,2.

Kálvária

A kálvária folyamatos karbantartásáról gondoskodni kell, értékeire való tekintettel kezdeményezni kell műemlékké nyilvánítását.

A megengedett legnagyobb szintterület-sűrűség a kialakultat (0,1) nem haladhatja meg.

Tervezett fejlesztés

Hulladékgyűjtési terület

A helyi Csele Delta Mezőgazdasági Kft. a himesházai határban trágyatároló kialakítását tervezi. A szükséges szakhatósági engedélyek beszerzése után a T-1 tervlapon jelölt területen a beruházás megvalósítható.

A megengedett legnagyobb szintterület-sűrűség 0,1.

2.2 A BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK

2.2.1 KÖZLEKEDÉSI ÉS KÖZMŰTERÜLET

Közlekedési területek

Út	Kategória		Közlekedési terület szélessége
	jelenleg	távlatban	
Görcsönydobokai bekötőút (jelenlegi 56124. sz. út)	külterületi mellékút, bekötőút (K.VI.C.)	külterületi mellékút, összekötő út (K.V.C.)	meglévő (16 m)
Himesháza-Görcsönydoboka közötti út		külterületi mellékút, összekötő út (K.V.C.)	20 m
Görcsönydobokai bekötőút		külterületi mellékút, bekötőút (K.VI.C.)	16 m
Mezőgazdasági utak	külterületi egyéb út	külterületi egyéb út	meglévő

Út	Kategória		Közlekedési terület szélessége
	jelenleg	távlatban	
	(K.VIII.B.-C.)	(K.VIII.B.-C.)	(4-16 m) szélesítés esetén min. 10 m
Szent Flórián utca	belterületi mellékút, gyűjtőút (B.V.c.C.)	belterületi mellékút, gyűjtőút (B.V.c.C.)	meglévő (10-18 m)
Tervezett kiszolgáló utak		belterületi mellékút, kiszolgáló út (B.VI.d.D.)	min. 10 m
Meglévő kiszolgáló utak	belterületi mellékút, kiszolgáló út (B.VI.d.B.-D.)	belterületi mellékút, kiszolgáló út (B.VI.d.B.-D.)	meglévő (4-14 m)
Gyalogút	(B.X.)	(B.X)	meglévő (3-4 m)

2.2.2 ZÖLDTERÜLET

Meglévő, megtartandó, javítandó zöldterületek és zöldfelületek

- Közpark játszótérrel és emlékművel a központban, a faluház előtt
- Játszóter a dobokai buszforduló mellett

Tervezett fejlesztés

- Közpark kialakítása a településközpontban a 186/2 és a 187 hrsz. ingatlanok felhasználásával – kb. 3400 m²

2.2.3 ERDŐTERÜLET

Nagyobb erdősült területek a településen nem alakultak ki, csak a vízfolyás-völgyek mentén található néhány keskenyebb erdősáv, valamint a meredek domboldalakat borítják kisebb erdőfoltok. A meglévő külterületi erdők gazdasági rendeltetésűek.

A major északi része köré védelmi rendeltetésű erdősávot telepítettek.

Tervezett fejlesztés

- A meglévő erdők távlatban is megtartandók.

2.2.4 MEZŐGAZDASÁGI TERÜLET

A völgyek közötti hátakon egyöntetű, nagytáblás szántóföldi művelés folyik. A szántók minősége zömmel közepes, de az igazgatási terület déli részén kiváló termőhelyi adottságú szántók is találhatóak. A lejtős területek vízerózióknak kitéve.

A rét- legelőgazdálkodás nem jellemző a területen, a vízfolyás-völgyeket kísérik csupán keskenyebb gyepterületek és mocsarak. A patakok vízhozamára a település északi és déli részén termelő jellegű halastavakat telepítettek.

Tervezett fejlesztés

- A kialakult mezőgazdasági célú tájhasznosítás a jövőben is fenntartandó.

- A vízfolyásvölgyek kialakult területhasználata (gyepek, mocsarak) távlatban is megőrzendő. A parti sávokon szorgalmazni kell a hagyományos „rét” művelési ág visszaállítását.
- Vízerosziónak kitett lejtőkön az erózió elleni védelem érdekében a szántóterületek gyepesítése, erdősítése javasolt. Azokon a szántókon, ahol nincs lehetőség a művelési ág megváltoztatására, jó talajvédő növények termesztésével, valamint megfelelő agrotechnika alkalmazásával csökkentendő az erózióveszély.
- Kiváló termőhelyi adottságú szántóterületen művelési ág váltás nem engedélyezhető.

2.2.5 VÍZGAZDÁLKODÁSI TERÜLET

A környék felszínét északnyugat-délkeleti irányban húzódó völgyek szabdalják, a völgyekben patakmedrek alakultak ki. A település területét ezek közül a Csele-patak, és az ebbe nyugat felől torkolló Himesházi-árok metszik.

Tervezett fejlesztés

- Az állandó vízfolyások karbantartását folyamatosan biztosítani kell, fokozott gondot kell fordítani a növényzet eltávolítására, illetve az árkokban keletkező eróziós károk kijavítására.

3. VÉDETT, VÉDELEMRE TERVEZETT ÉS VÉDŐ TERÜLETEK

3.1 MŰVI ÉRTÉKVÉDELEM

Országos védelem

- R.k. templom – Csele utca – 343 hrsz. – M 225 – M III. bírság-kategória

Országos védelemre javasolt építmény

- Csele utca fölött hrsz.: 032/15 kálvária

Helyi védelem

A helyi védelemre javasolt épületek védelméről a terv alátámasztó munkarészeként elkészült értékvizsgálat alapján a helyi építési szabályzat rendelkezik.

Régészeti védelem

A település területén különböző fokú régészeti védettséget élveznek a következő területek:

- Nyilvántartott régészeti lelőhely és környezete
 1. 081 / 39 – 40, 43.
 2. 081 / 39 – 40.
 3. 092 / 18 – 28, 35 – 37.
 4. 081 / 17 – 18, 25 – 39, 46 – 55.
 5. 081 / 57 – 61.
 6. 065 / 1, 19 – 45.
 7. 093 / 28 – 31, 39 – 60.
 8. 061 / 4 – 6; 062; 063; 064; 065 / 38 – 46; 066; 067.
 9. 061 / 4 – 25. (Nyugati fele átnyúlik a himesházi határba.)
 10. 051; 054 – 060; 061 / 25 – 32; 062; 065 / 3 – 14.
 11. 0101 / 2; 0102; 0104; 0106; 202 / 2; 209; 210.
 12. 061 / 21 – 23; 062; 065 / 11 – 24.

- **Régészeti érdekű terület** (talaj bolygatásával járó tevékenység során régészeti szempontból kiemelten vizsgálandó terület)
Mivel a nyilvántartásban szereplő lelőhelyek többségének a kiterjedése a felszíni jelenségek alapján csak hozzávetőlegesen volt megállapítható, a környezetüket, továbbá azokat a területeket, ahol a földrajzi adottságok és az adatgyűjtés során szerzett információk alapján jelenleg ismeretlen lelőhelyek feltételezhetők, régészeti érdekű területként kell kezelni.
A görcsönydobokai határban átfolyó patakok — Csele-patakok, Himesházi-árok, Szebényi-vízfolyás — mellett emelkedő dombok oldala és teteje a régészeti korokban kiválóan alkalmas volt megtelepedésre. Ezért ezek — a már ismert régészeti lelőhelyeken kívül eső szakaszokon is, kül- és belterületen egyaránt — a patakok mellett 4–500 m széles sávban régészeti érdekű területnek tekintendők.

3.2 TÁJ- ÉS TERMÉSZETVÉDELEM

Az **ökológiai folyosó** részei a T-1 tervlapon jelölt gyep, mocsár és erdőterületek. A területen a Baranya megye Területrendezési Tervében előírtak szerint kell eljárni.

Természeti területnek tekintendők a településen található, természetközeli állapotukat őrző területek (lehatárolás T-1 tervlapon).

A területen a művelési ág megváltoztatása csak a Dél-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség, erdőterületen ezen túlmenően a Baranya megyei Mg. Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatósága engedélyével történhet.

Baranya megye területrendezési terve szerint **tájképvédelmi területnek** tekintendők a T-1 tervlapon lehatárolt területek.

A területen törekedni kell a történetileg kialakult telekstruktúra és tájhasználat megőrzésére, azon csak tájbaillő építmények helyezhetők el.

Általános tájvédelmi szempontból a külterületen védettségi szinttől függetlenül érvényesíteni kell a tájvédelmi érdekeket.

3.3 FELSZÍNI ÉS FELSZÍN ALATTI VIZEK VÉDELME

Vízbázisvédelem

A település területét védett vízbázis nem érinti.

Szennyeződéserzékenységi besorolás

Görcsönydoboka a felszín alatti vizek minőségi védelmét szolgáló besorolás szerint érzékeny felszín alatti vízminőségvédelmi területen helyezkedik el. A felszín alatti vizek minőségének védelme érdekében a kockázatos anyagok elhelyezése, továbbá a felszín alatti vízbe történő közvetlen és közvetett bevezetése tilos, illetve a létesítési engedélyezés során megállapított feltételek szerint – engedély alapján - történhet.

[Jóváhagyáskor a kockázatos anyagok elhelyezése, továbbá a felszín alatti vízbe történő közvetlen és közvetett bevezetésének engedélyezése a felszín alatti vizek védelméről szóló, a 367/2004. (XII.26.) Korm. rendelettel módosított 219/2004. (VII.21.) Kormányrendelet és a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területen levő települések besorolásáról szóló, a 7/2005. (III.1.) KvVM rendelettel módosított 27/2004. (XII.25.) KvVM rendelet előírásai szerint történhet.]

Nitrátérzékenység

A település területe nem nitrátérzékeny, de a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezésének megelőzése, csökkentése érdekében irányadó jelleggel érvényesíteni kell az előírásokat és a “helyes mezőgazdasági gyakorlat” szabályait.

[Jóváhagyáskor a 27/2006. (II.7.) Kormányrendelet és a 49/2001. (IV.3.) Korm. rendelet és az 1. sz. melléklete szerint.]

4. INFRASTRUKTÚRA HÁLÓZATOK

4.1 KÖZLEKEDÉS

A település Baranya megye keleti részén található. A település térségében gyorsforgalmi út nem található. Tőle északnyugatra ~10-15 km-re halad a 6. sz. Budapest – Pécs – Barcs I. rendű főút. Keletre szintén 10-15 km-re halad az 56. sz. Szekszárd – Mohács – Udvar II. rendű főút és délre az 57. sz. Mohács – Pécs II. rendű főút. Görcsönydoboka az 56124. sz. bekötőúton kapcsolódik az 5606. sz. Somberek – Mohács összekötő úthoz, amelyen az 5607. sz. úthoz hasonlóan Pécs és Mohács elérhető. Az 56124. sz. út kategóriája külterületi mellékút, bekötőút (K.VI.C.).

Összességében a település megfelelő regionális közúti kapcsolatokkal rendelkezik.

A település térségében vasútvonal nincs. A legközelebb található Pécs – Bátaszék B2 jelű vasúti mellékvonalon szünetel a vasúti forgalom. A legközelebbi vasútállomás Mohácson található.

A település megközelítése az 5608. sz. Somberek – Pécsvárad összekötő út felől az 56124. sz. Görcsönydobokai bekötőúton lehetséges. Az 56124. sz. út bevezető szakasza a Szent Flórián utca. Az útkategória belterületi mellékút, gyűjtőút (B.V.c.C.). Az útburkolat szélessége 6,0 m. Az út mellett általában az egyik oldalon járda és az egyik oldalon vízelvezető árok található. A közlekedési terület szélessége 10-18 m. A településnek még két utcája van, a Csele utca és a Nagyfa utca, ezeknek az utcáknak az útkategóriája belterületi mellékút, kiszolgáló út (B.VI.d.C-D.). A kiszolgáló utakon a burkolatszélesség 4-6 m. Járdák és vízelvezető árkok változóan vagy mindkét oldalon, vagy csak egyik oldalon épültek ki, vagy egyik oldalon sincsenek. A közlekedési terület szélessége 4-14 m. Autóbusz megálló három helyen az 56124. sz. út mellett található, a sportpályánál, a központban és a Nagyfa utcai fordulóban.

Tervezett fejlesztés

Külterületen

Összekötő utak

- A történetileg hagyományos szomszédsági kapcsolatok javítása érdekében összekötő út kiépítését kell szorgalmazni Himesháza felé.

4.2 KÖZMŰVESÍTÉS

- A település vízellátását a térségben található településekkel együtt Mohács város vízellátó rendszeréről oldották meg, melynek vízbázisa:

A/ Jenyei völgyben lévő karsztos fűrt kutak,

B/ Dunántúli Regionális Vízmű kezelésében működő Mohács-Pécs regionális rendszer.

A Jenyei völgyi vízbázis víztermelő kapacitása 3000 m³/d. A kisregionális rendszer további vízigényét a regionális rendszerből átvett vízmennyiséggel biztosítják. A település vízellátását a Jenyei völgyben lévő 50 m³-es térszíni tárolótól építették ki. A tárolót a Jenyei völgyi kutakból, búvárszivattyúkkal töltik, a tárolóból pedig nyomásfokozó szivattyú juttatja a vizet a Székelyszabar irányába kiépített vízellátó rendszerbe. A közbenső tároló a DRV rendszeréről is tölthető. A vízellátó rendszerrel általánosságban megállapítható, hogy a kiépített létesítmények a jelenlegi és távlati vízigények

biztosítására alkalmasak. A tervezett létesítmények a meglévő vízellátó hálózatra csatlakoztathatók.

- Görcsöndobokán Hímesháza, Székelyszabar és Szűr településekkel együtt épült ki a szennyvízcsatorna hálózat. A szennyvíztisztító telep Hímesháza külterületén épült 2x250 m³/d kapacitással. A telepen megtörténik a szennyvíz biológiai tisztítása és az iszap víztelenítése. A tisztított szennyvizet a Csele patak mellékágába vezetik. A szennyvízelvezető rendszer a községekben gravitációs rendszerű, a mélypontokon MOBA rendszerű átemelő telepekkel. Az átemelők és a befogadó csatornák között KM. PVC nyomóvezetékek épültek ki. A lakóházak szennyvíz elvezetésére a közüzemi csatornahálózatra csatlakozást kell előírni, a régi rossz állapotú gyűjtőket és szikkasztókat fokozatosan fel kell számolni. A hálózat bővítése NA 200 KG. PVC csatorna építésével megoldható. Amennyiben a fejlesztés a meglévő csatornahálózathoz mélyebb szinten történik, MOBA átemelőt kell a rendszerbe beépíteni.
- A településen a középnyomású földgáz hálózat kiépült, a fejlesztési területek gázellátása a meglévő rendszerre való csatlakozással megoldható.
- A település villamos energiaellátása megoldott. Új transzformátor állomás telepítése nem szükséges.
- A községben a felsővízi vízvezetés nyílt árkokkal épült ki. Görcsöndobokát észak-déli irányban kettészeli a Csele-patak, amelybe a község belterületén nyugatról csatlakozik a Hímesházai-árok. A meredekebb szakaszokon az árkok burkoltak, jól karbantartottak.

4.3 HÍRKÖZLÉS

Görcsöndoboka a Mohács primer területen található. A település távközlési hálózata jónak mondható, nagyobb fejlesztés nem tervezett.

A község területén adótorony nincs.

A településen a kábel-tv hálózat kiépült.

Görcsöndoboka Község Önkormányzatának 55/2008.(XI.28.) számú határozatával elfogadva.

Görcsöndoboka, 2008. november 28.

*Troszt József s.k.
polgármester*

*Dr. Majorné dr. Szabó Zsuzsanna s.k.
köjegyző*